

บทเรียนจากสงครามและความขัดแย้ง

บทเรียนจากสงครามอิสราเอล-ปาเลสไตน์

น.อ.จเร โฉมฉาย

ที่มา : <http://www.unsplash.com>

“War Is Never An Isolated Act.”

“The Result Is Never Final.”

-Carl Von Clausewitz

๑. จุดปะทะของสงครามรอบใหม่

ตั้งแต่เล็กจนโตเราคงจะเคยได้ยินข่าวความขัดแย้งระหว่างชาวยิวในอิสราเอลและชาวอาหรับ ในปาเลสไตน์จากสื่อต่างๆ กันจนซาชิน และคิดว่าเรื่องราวสงบไปแล้วหลังจากที่อิสราเอลกับกลุ่มองค์กรปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization: PLO) ผู้นำชาวปาเลสไตน์ในขณะนั้นได้ลงนามในข้อตกลงสันติภาพระหว่างกันในปี ค.ศ. ๑๙๙๓ จนกระทั่งความขัดแย้งรอบใหม่ได้ระเบิดขึ้นเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๖ เมื่อกลุ่มฮามาสซึ่งเป็นตัวแทนของชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซ่าประกาศปฏิบัติการ Operation Al-Agsa Flood แล้วส่งกองกำลังติดอาวุธใช้ร่มบินบุกข้ามแดนจากฉนวนกาซ่าเข้าไปในดินแดนอิสราเอล รวมทั้งทำลายกำแพงกันแล้วส่งนักรบฮามาสหลายพันคนเข้าไปล่าสังหารทหารและประชาชนชาวอิสราเอลในคิบบุตซ์ทางตอนใต้ และแรงงานชาวต่างชาติจำนวนมากซึ่งรวมถึงแรงงานไทย รวมทั้งเผาบ้านเรือนทรัพย์สินทิ้งอย่างโหดร้าย ในจำนวนนี้นักรบฮามาสได้เข่นฆ่าจับกุมเยาวชนที่กำลังร่วมงานคอนเสิร์ตบริเวณชายแดน ผลของการปะทะกันทำให้ทหารอิสราเอลและพลเรือนบาดเจ็บราว ๓,๕๐๐ ราย เสียชีวิตราว ๑,๔๐๐ ราย กลุ่มฮามาสยังได้จับพลเรือนชาวอิสราเอลและแรงงานต่างชาติไปเป็นตัวประกันประมาณ ๒๔๐ คน ซึ่งนับเป็นการสูญเสียครั้งประวัติศาสตร์ที่อิสราเอลไม่ได้คาดคิดมาก่อน

เพื่อตอบโต้การกระทำอันป่าเถื่อนเหล่านี้ รัฐบาลอิสราเอลได้ประกาศสงครามต่อกลุ่มฮามาส และเริ่มปฏิบัติการ “Swords of Iron” โดยมีเป้าหมายคือการกวาดล้างกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซ่า รวมทั้งทำลายโครงสร้างพื้นฐานทั้งปวงของกลุ่มฮามาสให้สิ้นซาก อิสราเอลประกาศจะทำการรบขึ้นแตกหักไปจนกว่าจะได้ชัยชนะเด็ดขาด โดยโจมตีกาซ่าทางอากาศทางเรือ และภาคพื้น เพื่อทำลายกองบัญชาการและควบคุม ฐานยิงจรวด เครื่องช่วยไอ้ตดิน และโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ในการก่อการร้ายของกลุ่มฮามาส ได้สังหารนักรบฮามาสจำนวนประมาณ ๙,๐๐๐ คน และผู้นำของกลุ่มฮามาส

ในฉนวนกาซ่าจำนวนประมาณ ๕๐ คน การปฏิบัติการของอิสราเอลจนถึงบัดนี้ (๒๐ ม.ค.๒๕๖๗) มีแนวโน้มที่จะสามารถกวาดล้างกลุ่มฮามาสให้หมดไป จากฉนวนกาซ่าได้หากไม่มีการแทรกแซงด้วยอาวุธจากภายนอกโดยเฉพาะ โลกอาหรับและโลกอิสลามในพื้นที่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ได้ก่อให้เกิดความ สูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของชาวปาเลสไตน์ในกาซ่าอย่างรุนแรง โดยฝ่ายฮามาสอ้างว่ามีประชาชนเสียชีวิตไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน ประชาชน ชาวกาซ่าอีก ๒.๓ ล้านคนประสบความยากลำบาก ไร้ที่อยู่อาศัย ขาดแคลนน้ำ อาหาร และการสาธารณสุข และตีกรามบ้านช่องในฉนวนกาซ่าเสียหายพังทลาย แทบทั้งหมด ความเสียหายครั้งประวัติศาสตร์นี้ทำให้ประชาคมโลกคัดค้าน ปฏิบัติการของอิสราเอลและเรียกร้องให้มีการหยุดยิงโดยทันทีแต่ก็ไม่มีผล นอกจากการพักรบระยะ ๗ วันเพื่อแลกเปลี่ยนตัวประกันจำนวน ๕๐ คน นอกจากนี้อิสราเอลยังได้ปะทะกับกลุ่มนักรบอิสลามที่ประกาศโจมตีอิสราเอล หากไม่หยุดความรุนแรงต่อกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซ่า ซึ่งรวมถึงกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ ในเลบานอน กลุ่มนักรบอิสลามในซีเรียที่โจมตีดินแดนทางตอนเหนือของ อิสราเอล และกลุ่มฮูตีในเยเมนที่ยิงขีปนาวุธเข้าใส่อิสราเอลจากระยะไกล ตลอดจนปฏิบัติการจับยึดเรือสินค้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอิสราเอล ทำให้ ทะเลแดงและบริเวณใกล้เคียงไม่ปลอดภัยสำหรับเรือสินค้าทั้งหลายอีกต่อไป ส่งผลให้สายการบินเรือโลกเกิดความหวาดกลัวและเลือกที่จะเลี่ยงเส้นทาง ผ่านคลองสุเอซ ส่งผลต่อเนื่องกับค่าประกันภัย ราคาสินค้าและพลังงานที่ เพิ่มสูงขึ้น

ก่อนที่จะได้รับมอบหมายให้ศึกษาและรายงานความก้าวหน้าของ วิกฤติความขัดแย้งรอบใหม่ระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ครั้งนี้ ผู้เขียนก็ คงจะเหมือนสาธารณชนทั่วไป ที่มองว่าอิสราเอลเป็นฝ่ายมีความชอบธรรม ในฐานะผู้ถูกกระทำก่อน และกลุ่มฮามาสตัวแทนชาวปาเลสไตน์เป็นฝ่ายผิด แต่เมื่อได้ศึกษาลงลึกไปแล้ว ได้พบว่าเรื่องราวทั้งหมดไม่ได้ตรงไปตรงมา เช่นนั้น ความขัดแย้งในดินแดนปาเลสไตน์นี้มีจุดกำเนิดและความเป็นมา

ที่ยาวนาน บนรากฐานของเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ และดินแดน พัวพันกันอย่างแยกแยะไม่ออก และไม่ว่าเราจะเป็นผู้ที่ต้องตัดสินใจเชิงนโยบายหรือเป็นเพียงสาธุชนที่แสวงหาสันติภาพและความเป็นธรรม ก็ควรจะได้ศึกษาและเข้าใจความเป็นมาเป็นไปของสงครามครั้งนี้ เพื่อให้มีบรรทัดฐานที่ถูกต้องตรงความเป็นจริง อันจะทำให้ไปสู่ท่าทีที่เหมาะสมควรจะเป็นต่อไป

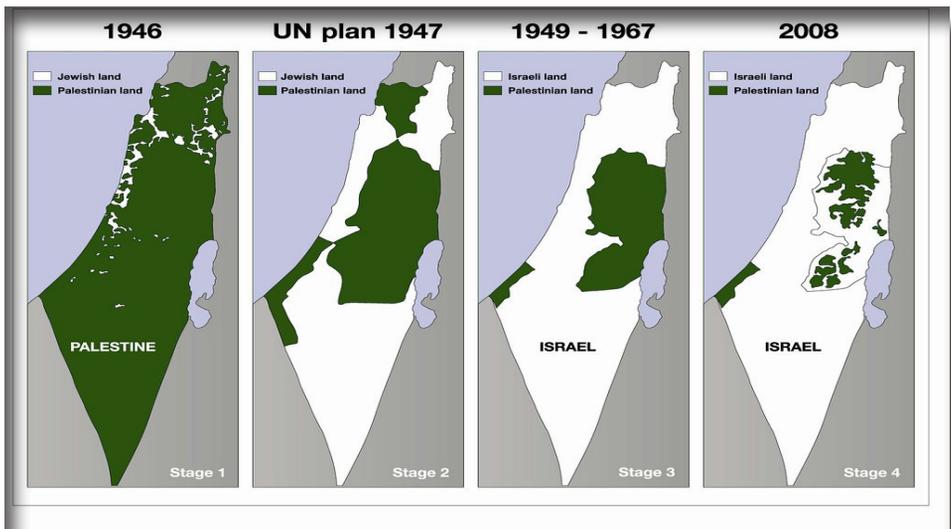
๒. ความเป็นมาของความขัดแย้ง

ดินแดนปาเลสไตน์พื้นที่พิพาท

ดินแดนปาเลสไตน์เป็นชื่อในปัจจุบันของดินแดนโบราณแห่งหนึ่งซึ่งมีนามตามคัมภีร์ไบเบิลของชาวยิวและชาวคริสต์ว่าคานาอัน ตั้งอยู่ในตะวันออกกลางริมทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ด้านตะวันตกติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ด้านตะวันออกติดแม่น้ำจอร์แดน ด้านเหนือติดเลบานอนและซีเรีย ส่วนด้านใต้ติดแหลมซีนายของอียิปต์ เมื่อประมาณ ๓,๐๐๐ ปีก่อน ดินแดนนี้มีชื่อเรียกว่าคานาอันและครอบครองโดยบรรพบุรุษชาวยิวหรือชาวฮีบรู โดยชาวยิวได้อพยพออกไปครั้งใหญ่เพื่อหนีตายจากจักรวรรดิโรมันราว ๒,๐๐๐ ปีก่อน จากนั้นแผ่นดินได้เปลี่ยนมือไปมาหลายครั้ง โดยเฉพาะช่วงสงครามครูเสดที่แย่งชิงนครเยรูซาเล็มกันระหว่างชาวยุโรปและชาวมุสลิม อาจกล่าวได้ว่าดินแดนปาเลสไตน์ได้เปลี่ยนมือไปอยู่กับบรรพบุรุษของชาวยิว กรีก โรมัน อาหรับ เดิร์ก ฝรั่งเศส (แฟรงค์) และเคิร์ด และจากนั้นเปลี่ยนมือมาจนถึงชาวอาหรับเมื่อประมาณ ๑,๑๐๐ กว่าปีก่อน เมื่อถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ดินแดนนี้ครอบครองโดยชาวอาหรับในปาเลสไตน์เป็นประชากรส่วนใหญ่ (ต่อไปจะเรียกว่าชาวปาเลสไตน์ตามการเรียกในปัจจุบัน) แต่อยู่ภายใต้ปกครองของจักรวรรดิออตโตมันของชาวเคิร์ก โดยมีชาวยิวในปาเลสไตน์หลงเหลืออยู่เป็นส่วนน้อยมาก (และต่อไปจะเรียกว่าชาวยิวหรือชาวอิสราเอล แม้ในทางเทคนิคชาวยิวในปาเลสไตน์ก็ยอมได้ชื่อว่าเป็นชาวปาเลสไตน์ด้วยเช่นกัน) หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ชาวยิวทั่วโลกได้หลั่งไหลกลับมาอย่างบ้านเกิดดินแดน

แห่งพันธสัญญาในปาเลสไตน์ จนกระทั่งในปี ค.ศ.๑๙๔๗ หลังจากที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติ มีมติที่ ๑๘๑ ให้ก่อตั้งรัฐอิสราเอลและรัฐปาเลสไตน์ควบคู่กัน และแบ่งดินแดนให้กับรัฐทั้งสองโดยพิจารณาพื้นที่ที่มีความอยู่รอดได้ทางเศรษฐกิจ โดยให้ทั้งแผ่นดินที่ติดผืนน้ำทั้งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและแม่น้ำจอร์แดน ชาวยิวได้ยอมรับมตินี้และประกาศจัดตั้งรัฐอิสราเอลทันที ในขณะที่ชาวอาหรับไม่ยอมรับเพราะรู้สึกว่าการแบ่งดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมดเป็นของตน จึงไม่ประกาศก่อตั้งรัฐปาเลสไตน์แต่คิดจะขับไล่ชาวยิวให้หมดไปจากดินแดนปาเลสไตน์แทน

การยึดครองดินแดนปาเลสไตน์ที่ทำให้อิสราเอลใหญ่ขึ้น และพื้นที่ของชาวปาเลสไตน์หดตัวลง

ที่มา : <https://palestinecampaign.org>

หลังจากนั้นทั้งสองฝ่ายได้ทำการสู้รบกันหลายครั้งโดยชาวอาหรับในปาเลสไตน์ (ชาวปาเลสไตน์) มีประเทศโลกอาหรับ (Arab League) เข้าช่วยเหลือร่วมสงครามด้วย แต่ครั้งอิสราเอลได้รับชัยชนะและประกาศยึดและขยายดินแดนเพิ่มเติม ทั้งเพื่อลงโทษผู้รุกรานและเป็นความจำเป็นในการอยู่รอดเพื่อเป็นดินแดนกันชนและเสริมความเข้มแข็งให้กับรัฐอิสราเอลซึ่งมีขนาดเล็กมากในวงล้อมของชาติอาหรับที่เป็นศัตรูทั้งหลาย จนกระทั่งขนาดของประเทศอิสราเอลของชาวยิวใหญ่ขึ้นมาก ในขณะที่ขนาดของเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซ่าของชาวปาเลสไตน์หดเล็กลงเหลือในปัจจุบัน

ในปัจจุบันดินแดนปาเลสไตน์ประกอบด้วยพื้นที่ ๓ ส่วน ได้แก่ ประเทศอิสราเอลซึ่งครอบครองโดยชาวอิสราเอล เขตเวสต์แบงก์ซึ่งปกครองโดยกลุ่มฟาตห์ เขตเวสต์แบงก์นี้แต่เดิมถูกกำหนดให้เป็นของชาวปาเลสไตน์ แต่ในปัจจุบันได้ถูกชาวอิสราเอลแทรกซึมเข้าไปตั้งอาณานิคมประมาณครึ่งหนึ่งของดินแดนกระจายไปทั่วเขต โดยมีเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของอิสราเอลเข้าไปควบคุมพื้นที่ทั้งหมด และสุดท้ายคือเขตฉนวนกาซ่าซึ่งครอบครองโดยชาวปาเลสไตน์ปกครองโดยกลุ่มฮามาส และเป็นพื้นที่สนามรบในขณะนี้ ฉนวนกาซ่าอาจแบ่งได้เป็นพื้นที่กาซ่าเหนือซึ่งประกอบด้วยเมืองใหญ่คือ Gaza City และเขตอื่น ๆ เช่น จาบาเลีย เบ็ตลาเฮีย และเบ็ตฮานูน เป็นต้น ส่วนกาซ่ากลางประกอบด้วยเมือง เดียร์อัลบารา สำหรับกาซ่าใต้ประกอบด้วยเมืองใหญ่สำคัญคือ คานยูนิส และราฟาห์ ฉนวนกาซ่าเป็นพื้นที่แคบและเล็กมาก โดยมีความยาว ๔๑ กม. และความกว้างที่สุด ๑๒ กม. แต่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดในโลกถึง ๒.๓ ล้านคน ในพื้นที่เพียง ๓๖๕ ตร.กม. เท่านั้น ในจำนวนนี้เป็นเด็กประมาณหนึ่งในสาม

สิทธิการครอบครองแผ่นดินปาเลสไตน์ของชาวยิว

คำถามสำคัญในทุกสงครามก็คือฝ่ายใดมีความชอบธรรมมากกว่ากัน แม้ว่าความชอบธรรมอาจจะไม่ได้เป็นตัวตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะในระยะสั้น

แต่มันอาจมีส่วนอย่างมากว่าใครจะเป็นผู้ชนะในที่สุด ทุกสงครามและความขัดแย้งมีที่มา ในกรณีอิสราเอล-ปาเลสไตน์นี้มีที่มาับพันปี และเมื่อสืบค้นไปจะพบว่าทั้งสองฝ่ายต่างก็มีความชอบธรรมในการอ้างสิทธิเหนือดินแดนปาเลสไตน์ทั้งคู่ แต่ไม่สามารถจะตกลงอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ จึงเกิดเป็นความขัดแย้งที่ต่อเนื่องและยาวนานมาจนถึงปัจจุบันนี้ ที่มาของความขัดแย้งและการครอบครองดินแดนนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเกี่ยวพันกับศาสนา ความเชื่อ เชื้อชาติ สงคราม ความกล้าหาญของนักรบ คำมั่นสัญญา และการหักหลัง ปนเปกันจนเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจในตัวของมันเอง

ดินแดนปาเลสไตน์นั้น ได้เปลี่ยนมือมาจนถึงชาวอียิวตั้งแต่ก่อนคริสตกาล ต่อมาชาวอียิวผู้อาศัยดั้งเดิมได้อพยพหนีเอาชีวิตรอดออกจากคานาอัน ดินแดนพันธสัญญาที่พระเจ้ามอบให้แก่พวกเขาโดยมีพันธานว่าวันหนึ่งจะหวนกลับมา จนกระทั่งเปลี่ยนมือมาสู่ชาวอาหรับในภายหลังอย่างยาวนานเช่นกัน การต่อสู้เพื่ออ้างสิทธิเหนือดินแดนปาเลสไตน์ในยุคใหม่เริ่มตั้งแต่วันแรกที่มาหาอำนาจถอนกำลังออกจากปาเลสไตน์จนกระทั่งมาถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการต่อสู้โดยรัฐอิสราเอลซึ่งเป็นตัวแทนชาวอียิวในดินแดนพันธสัญญา และชาวปาเลสไตน์ภายใต้การนำของกลุ่มฮามาสซึ่งเป็นผู้นำที่ชนะโดยการเลือกตั้งในสภาปาเลสไตน์

ภาพจินตนาการแสดงการเดินทางของอับราฮัม และครอบครัวจากเมโสโปเตเมียมาสู่คานาอัน

ที่มา : <https://www.vritannica.com/biography/Abraham>

ประวัติศาสตร์อิสราเอลก่อนกำเนิดก่อนคริสตกาล ตามคัมภีร์ไบเบิลของศาสนายิว อับราฮัม (Abraham) นำชาวยิวหรือชาวฮีบรู เดินทางอพยพจากดินแดนเมโสโปเตเมียเข้ามาในดินแดนคานาอัน (Canaan) หรือดินแดนแห่งพันธสัญญา (The Promised Land) ที่พระเจ้าเป็นเจ้าของประทานให้กับชาวฮีบรู ราว ๑,๕๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ต่อมาเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติทำให้ชาวฮีบรูตัดสินใจละทิ้งดินแดนคานาอัน และอพยพไปยังอียิปต์ยาวนานหลายร้อยปีและถูกอียิปต์กดขี่ข่มเหง ต่อมาโมเสสผู้นำได้พาชาวฮีบรูออกจากอียิปต์ข้ามทะเลแดงเพื่อกลับสู่ดินแดนพันธสัญญาอีกครั้งหนึ่ง ขณะนั้นดินแดนคานาอันได้ตกเป็นของชาวฟิลิสเตน (Philistine) ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “ปาเลสไตน์” (Palestine) ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ชาวฮีบรูจึงต้องทำสงครามกับชาวฟิลิสเตน เพื่อแย่งชิงดินแดนศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวฮีบรูกลับคืนมา ในเวลาต่อมาชาวฮีบรูถูกจับไปเป็นทาสในบาบิโลเนีย เมื่อจักรวรรดิเปอร์เซียได้ขยายอำนาจยึดครองบาบิโลเนีย พระเจ้าไซรัสมหาราชได้ทรงปลดปล่อยชาวฮีบรูให้เดินทางกลับมายังดินแดนบ้านเกิด ชาวฮีบรูได้ฟื้นฟูกรุงเยรูซาเล็ม และก่อสร้างมหาวิหารเฮรอดเพื่อทดแทนมหาวิหารโซโลมอนที่ถูกทำลายไป ต่อมาจักรวรรดิโรมันมีความเข้มแข็งได้ผนวกคานาอันให้เป็นส่วนหนึ่งของโรมันในชื่อแคว้นยูเดีย (Judea) ซึ่งในช่วงเวลานี้ชาวฮีบรูได้ถูกเรียกโดยโรมันว่าชาวยิว และดินแดนคานาอันถูกเรียกว่าปาเลสไตน์ หลังจากนั้นชาวยิวต้องอพยพหนีตายจากการไล่ล่าของทหารโรมันกระจัดกระจายไปทั่วโลกโดยเฉพาะในยุโรปและอเมริกา ชาวยิวทั่วโลกยังคงรักษาอัตลักษณ์ที่แปลกแยกของตนไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น ยังคงรักษาศาสนายิว ภาษาฮีบรู และปณิธานที่จะกลับมาสู่ดินแดนแห่งพันธสัญญา สิ่งเหล่านี้ทำให้เข้ากับสังคมท้องถิ่นไม่ได้ เป็นที่รังเกียจของชาวยุโรป ทำให้ตกอยู่ในสถานะที่ยากลำบากและต้องเร่ร่อนหาที่อยู่ใหม่กว่าพันปีอย่างพลเมืองชั้นสอง จึงทำให้ชาวยิวเริ่มมองหาดินแดนที่เหมาะสมในการตั้งรัฐของตน และเห็นโอกาสที่จะเดินทางกลับมายังดินแดนพันธสัญญาที่พวกเขา

จากมาเพื่อสร้างรัฐของตนเองที่มีสิทธิพลเมืองเช่นชนชาติอื่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่ออังกฤษต้องการความช่วยเหลือจากชาวยิวทั่วโลก ในการเปิดแนวรบกับจักรวรรดิออตโตมันทางด้านใต้ จึงได้สัญญากับชาวยิวว่าหากช่วยรบกับจักรวรรดิออตโตมัน อังกฤษจะสนับสนุนให้ชาวยิวจัดตั้งรัฐ (National Home) ในดินแดนปาเลสไตน์

สิทธิการครอบครองของชาวอาหรับ (ปาเลสไตน์)

ชาวอาหรับเป็นชนเผ่าทะเลทรายมาแต่โบราณ โดยมีถิ่นฐานดั้งเดิมในทะเลทรายอาระเบียบริเวณเยเมนและซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน แผ่นดินอาหรับคือคาบสมุทรอาระเบียถูกข่มด้วยสองมหาอำนาจคือจักรวรรดิ Byzantine ในตอนเหนือและจักรวรรดิ Sassania ในอิรัก ซึ่งมักจะทำสงครามกันเอง แต่ในที่สุดก็เอาชนะทั้งสองจักรวรรดินี้ได้ และก่อตั้งจักรวรรดิของชาวอาหรับที่แผ่อิทธิพลทั้งในตะวันออกกลาง แอฟริกาเหนือไปจนถึงทางตอนใต้ของสเปน เอเชียกลาง และจรดเอเชียใต้ ในศตวรรษที่ ๗ ดินแดนปาเลสไตน์อยู่ภายใต้อำนาจของจักรวรรดิอิสลาม โดยในปี ค.ศ. ๖๓๔ อาบู บัคร် ผู้นำและผู้สืบทอดศาสนาจากมุฮัมหมัด ผู้ก่อตั้งศาสนาอิสลาม ได้นำกองทัพชาวอาหรับบุกเข้าไปในปาเลสไตน์และเอาชนะทหารของไบแซนไทน์ได้ บริเวณเมืองกาซ่า หลังจากนั้นชาวอาหรับได้ยึดอิรัก ซีเรีย อียิปต์ แอฟริกาเหนือ ไปจนถึงยุโรปใต้ได้ในที่สุด สำหรับปาเลสไตน์ชาวอาหรับที่นับถือศาสนาอิสลามเริ่มอพยพเข้าไปอยู่ในดินแดนอิสราเอล พวกเขาจะกลายมาเป็นชาวปาเลสไตน์ในเวลาต่อมา ดินแดนอิสราเอลเริ่มถูกเรียกชื่อเป็นดินแดนปาเลสไตน์ ต่อมาตกอยู่ภายใต้อำนาจของจักรวรรดิออตโตมันก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ ชาวอาหรับที่เข้ามาอาศัยถูกเรียกว่าชาวปาเลสไตน์

สนธิสัญญาและมหาอำนาจผู้หลอกลวง

อังกฤษซึ่งเป็นมหาอำนาจในฝ่ายพันธมิตรในยุค WWI ได้ทำสงครามกับฝ่ายอักษะจนกระทั่งเกิดสภาพชะงักงันในสงครามสนามเพลาะในยุโรป

หลายปี และจำเป็นต้องสร้างแนวรบใหม่ด้วยการเจาะผ่านจักรวรรดิออตโตมันทางตอนใต้ของยุโรปและตะวันออกกลาง ฝ่ายชาวยิวที่กระจายไปทั่วโลก มีเป็นจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จและกลายเป็นพ่อค้า นายธนาคาร ช่างฝีมือ นักวิทยาศาสตร์ และนักการเมืองที่มีอิทธิพลในยุโรป รัสเซีย และอเมริกา และยังคงมีสายสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ในปี ค.ศ.๑๘๘๗ ชาวออสเตรียเชื้อสายยิวนามว่า ซีโอดอร์ เฮอร์ตเซล ได้ก่อตั้งขบวนการไซออนิสต์ (Zionism) องค์กรที่มีเป้าหมายสำคัญในการก่อตั้งรัฐของชาวยิวในดินแดนปาเลสไตน์ ชาวยิวจากรัสเซียจำนวนมากได้เริ่มอพยพมาปาเลสไตน์ตั้งแตปี ค.ศ.๑๙๐๒ ในขณะที่นั้นเป็นดินแดนภายใต้จักรวรรดิออตโตมัน อังกฤษต้องการความช่วยเหลือจากชาวยิวทั่วโลก จึงได้สัญญากับชาวยิวว่าจะสนับสนุนในการตั้งรัฐของชาวยิวในปาเลสไตน์ด้วยประกาศ Balfour Declaration และในขณะเดียวกันก็สัญญากับชาวอาหรับว่าหากช่วยต่อสู้กับออตโตมัน จะให้อำนาจปกครองดินแดนเดิมของอาหรับเช่นกันตามหนังสือ McMahon-Hussein Correspondence นอกจากนี้ยังอังกฤษยังทำสัญญาจะแบ่งแยกดินแดนปาเลสไตน์กับฝรั่งเศสและรัสเซียในข้อตกลง Sykes-Picot Agreement อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งทั้งสามข้อตกลงนี้ขัดแย้งกันเอง มีความไม่ชัดเจนว่าสุดท้ายดินแดนอาหรับดั้งเดิมจะแบ่งอย่างไร มีขอบเขตแค่ไหน และปาเลสไตน์จะตกเป็นของใคร อย่างไรก็ตามภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ ดินแดนปาเลสไตน์ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษแต่เพียงผู้เดียว สันนิบาตชาติ (League of Nations) ได้มอบหมายให้อังกฤษจัดการแบ่งดินแดนปาเลสไตน์ให้กับชาวยิวและอาหรับในนาม Mandate for Palestine อังกฤษจึงได้เริ่มจัดให้ชาวยิว อพยพเข้าสู่ปาเลสไตน์เพื่อสมทบกับชาวยิวจำนวนน้อยที่มีอยู่เดิม ด้วยการซื้อที่ดินจากชาวอาหรับแล้วพัฒนาพื้นที่แห่งแล้งจัดเหล่านั้นให้ทำการเกษตรได้ หลังจากนั้นชาวยิวได้อพยพเข้ามาเพิ่มมากขึ้น เกิดปัญหาขัดแย้งกับชาวปาเลสไตน์ที่อาศัยอยู่ก่อน อีกทั้งชาวอาหรับก็เรียกร้องให้ส่งมอบดินแดนในซีเรียและปาเลสไตน์ตามสัญญา

ด้วยเช่นกัน ปัญหาระหว่างชาวยิวกับชาวปาเลสไตน์เริ่มลุกลามบานปลายมากยิ่งขึ้น ทางکارอังกฤษพยายามเข้ามาไกล่เกลี่ยและออกนโยบายจำกัดจำนวนชาวยิวที่จะอพยพเข้ามาในปาเลสไตน์ ยิ่งความไม่พอใจให้ชาวยิวจึงได้ดำเนินนโยบายก่อการร้ายกับทางکارอังกฤษ อังกฤษไม่สามารถแก้ปัญหาการแบ่งดินแดนได้ จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ ๒ เริ่มขึ้น

กองทัพพอรูทะเลทรายของชาวอาหรับ ร่วมขับไล่จักรวรรดิออตโตมันใน ปี ค.ศ.๑๙๑๖

ที่มา : <https://www.rasheedsworld.co>

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ชาวยิวนับล้านคนที่รอดชีวิตจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้เดินทางเข้าไปในปาเลสไตน์จนกระทั่งกลายเป็นชนหมู่มากตั้งแต่ในทศวรรษช่วง ค.ศ.๑๙๓๐ ปัญหาระหว่างชาวยิวกับชาวปาเลสไตน์ปะทุขึ้นอีกครั้ง ทางکارอังกฤษไม่สามารถยุติความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายได้

จึงถอนตัวออกจากปาเลสไตน์ และนำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อสหประชาชาติ เพื่อให้เป็นผู้แก้ไขปัญหาในที่สุดในปี ค.ศ.๑๙๔๗ ที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติ มีมติให้แบ่งดินแดนปาเลสไตน์ออกเป็น ๓ ส่วน (Two-state Solution) คือดินแดนของชาวยิวกับดินแดนของชาวปาเลสไตน์ ส่วนกรุงเยรูซาเล็ม จะอยู่ภายใต้การดูแลของสหประชาชาติ โดยมอบดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด ให้อยู่ภายใต้การจัดการของอังกฤษในสถานะรัฐอารักขา แต่อังกฤษก็ไม่สามารถทำให้ชาวยิวและชาวปาเลสไตน์ตกลงแบ่งดินแดนกันได้ เมื่อสถานะรัฐอารักขาหมดลง อังกฤษจึงถอนตัวออกจากปาเลสไตน์ไปทำให้เกิดช่องว่างแห่งอำนาจขึ้น

๕ สงครามเพื่อแย่งชิงดินแดนในปัจจุบัน

ทันทีที่หมดสถานะรัฐอารักขา ในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๔๘ ชาวยิวในปาเลสไตน์ประกาศก่อตั้งรัฐอิสราเอล ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจเป็นอย่างมากให้กับกลุ่มประเทศอาหรับซึ่งประกอบไปด้วย อียิปต์ ซีเรีย จอร์แดน เลบานอน และอิรัก จึงได้ก่อตั้งสันนิบาตอาหรับ (Arab League) เพื่อต่อต้านอิสราเอล และเริ่มการโจมตีในวันสร้างชาติอิสราเอลนั่นเอง ทั้งสองฝ่ายทำสงครามกันอย่างน้อย ๖ ครั้ง และอิสราเอลเป็นฝ่ายชนะตลอดมา จึงประกาศเพิ่มดินแดนเพื่อเป็นการลงโทษและป้องกันการโจมตีครั้งต่อไป จนกระทั่งนายยัสเซอร์ อัล-อาราฟัต ผู้นำของชาวปาเลสไตน์ ได้ก่อตั้งองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์หรือขบวนการ PLO ขึ้นในเขตเวสต์แบงก์ เพื่อต่อสู้กับอิสราเอล และทวงคืนดินแดนปาเลสไตน์กลับคืนมา ขบวนการ PLO ได้พยายามก่อการร้ายในอิสราเอลอย่างต่อเนื่อง หลังความรุนแรงหลายครั้งในที่สุดอิสราเอลและปาเลสไตน์นำโดยกลุ่ม PLO ยอมใช้สันติวิธี ในปี ค.ศ.๑๙๙๓ ในข้อตกลงสันติภาพ Oslo Accord โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นตัวกลาง นอกจากนี้ยังมีการกำหนดเส้นเขตแดนใหม่ โดยฉนวนกาซ่า และเวสต์แบงก์จะตกเป็นดินแดนของชาวปาเลสไตน์ PLO ยังก่อตั้งกลุ่มการเมืองที่เรียกว่ากลุ่มฟาตาะห์ (Fatah) ในเขตเวสต์แบงก์ของตน ที่เน้น

การต่อสู้แบบสันติวิธีและเปลี่ยนชื่อตนเองเป็น Palestinian Authority ทำให้มีชาวปาเลสไตน์บางส่วนไม่พอใจและก่อตั้งกลุ่มฮามาส (Hamas) ที่เน้นใช้ความรุนแรงในการต่อสู้ขึ้นในเขตฉนวนกาซา

📖 จากสันติภาพชั่วคราวกลับมามีความขัดแย้งอีกครั้งกับกลุ่มฮามาส

แม้จะลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพมาแล้ว แต่ความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายก็ยังคงเกิดขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน ภายในปาเลสไตน์เองก็ได้เกิดความแตกแยกเช่นกัน ชาวปาเลสไตน์ถูกแบ่งแยกออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ โดยในปี ค.ศ.๒๐๐๖ กลุ่มฮามาสได้ชนะการเลือกตั้งในสภานิติบัญญัติปาเลสไตน์ (Palestinian Legislative Council) ได้เป็นรัฐบาลตัวแทนชาวปาเลสไตน์ และถึงแม้กลุ่มฟาตาะห์ที่ฝ่ายแพ้จะยอมจัดตั้งรัฐบาลร่วมในปี ค.ศ.๒๐๐๗ แต่กลุ่มฮามาสก็ได้ทำสงครามกลางเมืองขับไล่กลุ่มฟาตาะห์ออกจากฉนวนกาซา ทำให้บริเวณฉนวนกาซาอยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มฮามาส ส่วนบริเวณเวสต์แบงก์อยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มฟาตาะห์ซึ่งยึดแนวทางสันตินับแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๔ กลุ่มฮามาสและรัฐอิสราเอลได้ใช้ความรุนแรงต่อกันเรื่อยมา โดยกลุ่มฮามาสหรือประชาชนชาวปาเลสไตน์จะโจมตีอิสราเอลด้วยการประท้วงที่โกลั่นแนวกำแพงกันแยกดินแดนระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์แล้วบานปลาย กลุ่มฮามาสจะยิงจรวดโจมตีเป็นจำนวนหลักร้อยแล้วพัฒนามาตามลำดับเป็นปืนลูกจากฉนวนกาซาเข้าใส่พื้นที่อิสราเอลและกองทัพอิสราเอลก็จะตอบโต้ด้วยการส่งกำลังภาคพื้นเข้ามาสลายการชุมนุมหรือทำลายเป้าหมายทางทหารที่ก่อให้เกิดปัญหา มีประชาชนทั้งชาวอิสราเอลและปาเลสไตน์ต้องเสียชีวิตเพิ่มขึ้นทุกครั้ง แต่ยังคงอยู่ในระดับร้อยหรือพันกว่าคน ความรุนแรงได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดดในการโจมตีครั้งล่าสุดเมื่อจำนวนจรวดของกลุ่มฮามาสเพิ่มจำนวนมากกว่า ๘,๐๐๐ ลูก ทำให้อิสราเอลต้องตอบโต้จนทำให้มีประชาชนชาวกาซาต้องเสียชีวิตประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ซึ่งนับว่าสูงมากจนน่าตกใจ ปัญหาพันปีของชาวยิวและชาวปาเลสไตน์ และความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์

ในยุคใหม่ที่มีระยะเวลายาวนานกว่า ๗๐ ปี ยังคงไม่สามารถหาข้อยุติได้ สงคราม ความสูญเสีย และความเกลียดชังยังคงมีอยู่ในดินแดนแห่งนี้

๓. แผนการดำเนินสงครามของฮามาส

สงครามครั้งนี้ ดำเนินการโดยกองกำลังติดอาวุธของฮามาส มีใช้กองทัพของโลกอาหรับเช่นสงคราม ๖ ครั้งก่อน โดยกลุ่มฮามาสได้ประกาศเป้าหมายของยุทธการ Operation Al-Agsa Flood เพื่อแก้แค้นคืนต่อความอยุติธรรมสามประการ คือ ความอยุติธรรมที่ถูกยึดครองดินแดน การปฏิบัติต่อเชลยศึก และนักโทษชาวปาเลสไตน์ที่ไม่เป็นธรรม และการดูหมิ่นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และกีดกันทางศาสนา นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ คือ นำประเด็นปัญหา The Palestine Question ที่กำลังขาดความสนใจของโลกและแม้แต่โลกอาหรับ เมื่อหลายชาติต่างหันไปสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับอิสราเอล เช่น อียิปต์ จอร์แดน บาร์เรน และสหรัฐอเมริกา โดยมีชาวอูดีอาระเบียกำลังจะลงนามฟื้นฟูความสัมพันธ์กับอิสราเอลตามแผน Abraham Accord ของสหรัฐอเมริกา ปฏิบัติการครั้งนี้จะนำปัญหาปาเลสไตน์กลับสู่ไฟกัสน์อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้กลุ่มฮามาสยังมีความตั้งใจที่จะกำจัดหรือขับไล่อิสราเอลออกไปจากปาเลสไตน์ ริดรอนทำลายอิสราเอลและกำลังรบให้ได้มากที่สุด และจัดตั้งรัฐปาเลสไตน์เพียงรัฐเดียวในดินแดนปาเลสไตน์

นักรบฮามาสหลายกำแพงกันแล้วข้ามเข้าไปปฏิบัติการในอิสราเอล

สำหรับแนวคิดทางยุทธการ (Operational Concept) กลุ่มฮามาส มีได้ตั้งใจรบยึดเยื้องตั้งแต่แรก แต่ตั้งใจจะโจมตีโอบฉวยเพื่อสร้างความเสียหายให้อิสราเอลให้มากที่สุด ทำลายขวัญกำลังใจของคนอิสราเอล แล้วถอยกลับจากนั้นก็ตั้งรับการโจมตีในฉนวนกาซ่าในภูมิประเทศที่ได้เปรียบกว่า หรือเสียเปรียบน้อยที่สุด โดยใช้กำลัง ๒๔ กองพันนักรบ พร้อมอาวุธเบาจำพวก ปืนประจำกาย จรวด RPG โดรนติดระเบิด และจรวด ลิตรอนทำลายกำลังรบของอิสราเอลให้ได้มากที่สุดและโจมตีแผ่นดินอิสราเอลทางอากาศพร้อมกันไปด้วย โดยคาดว่าจะการต่อสู้จะดำเนินไปไม่นานและจบลงด้วยการเจรจา แลกเปลี่ยนตัวประกันเพื่อปลดปล่อยนักโทษการเมืองทั้งหมดเหมือนเช่นที่ผ่านมา แต่เมื่อปรากฏว่าทางฝั่งอิสราเอลต้องการทำสงครามขั้นแตกหักเพื่อกวาดล้างกลุ่มฮามาสให้หมดสิ้นไปจากกาซ่า จึงต้องปรับเปลี่ยนเป็นสงครามกองโจร ตั้งรับในเมืองที่เพียบพร้อมไปด้วยฐานบัญชาการ ที่ซ่อนอาวุธ และเครือข่ายอุโมงค์ใต้ดิน โดยใช้ประชาชนชาวกาซ่าเป็นโล่มนุษย์ ประสานรับความช่วยเหลือจากแนวร่วมกลุ่มนักรบอิสลามคือกลุ่มเฮซบอลเลาะห์ ในเลบานอน กลุ่มฮูตีในเยเมน อิหร่าน และโลกอาหรับ ให้เปิดแนวรบใหม่หรือร่วมโจมตีอิสราเอล ในขณะเดียวกันก็ปล่อยข่าวโจมตีด้วยข้อมูลข่าวสาร มิติทางมนุษยธรรมเรื่องความสูญเสียที่สูงมากของพลเรือนชาวปาเลสไตน์ เพื่อชักนำให้สหรัฐอเมริกาและประชาคมโลกถอนการสนับสนุนอิสราเอล ตลอดจนอาจทำให้สงครามบานปลายเป็นสงครามระดับภูมิภาคเมื่อโลกอาหรับและโลกอิสลามเข้าร่วมสงครามด้วยอาวุธ โดยมีมหาอำนาจ เช่น จีนและรัสเซีย คอยสนับสนุนทางการเมืองในฐานะที่เป็นคู่แข่งของสหรัฐอเมริกาในระดับโลก

๔. แผนการดำเนินสงครามของอิสราเอล

ทางฝ่ายอิสราเอล ได้ประกาศเป้าหมายของยุทธการ Operation Swords of Iron สามประการคือ จะทำการรบแตกหักเพื่อกำจัดผู้นำและนักรบฮามาส ทำลายศักยภาพสงครามของฮามาสในกาซ่าให้สิ้นซาก นำตัวประกัน

กลับบ้าน และต่อมาเพิ่มการสถาปนาความมั่นคงในกาชาमीให้เป็นฐานโจมตีอิสราเอลได้อีกต่อไป นอกจากนี้อิสราเอลยังมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ในภาพกว้าง ที่จะจัดสภาพแวดล้อมให้กาซ่าไม่เป็นพื้นที่คุกคามต่ออิสราเอลได้อีกต่อไป เพื่อให้อิสราเอลสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงในสภาพแวดล้อมที่เป็นศัตรู

สำหรับแนวคิดทางยุทธการ (Operational Concept) หลังจากได้รับคำแนะนำและแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับอันตรายและความยากลำบากของการรบนอกแบบในเขตเมืองจากสหรัฐอเมริกา อิสราเอลได้ปรับแผน โดยจะใช้ทหารจำนวน ๑๗๐,๐๐๐ นาย เพิ่มเติมนำอีก ๓๐๐,๐๐๐ นาย และกำลังรบตามแบบทั้งทางบก เรือ และอากาศที่ทันสมัยอันดับต้นของโลก และเครื่องมือเทคโนโลยีสูงที่ได้เตรียมการมา โดยเริ่มจากการป้องกันตนเองจากการโจมตีจากภายนอกและทางอากาศด้วยระบบ Iron Dome ที่มีประสิทธิภาพและกำลังรบตามแบบตามแนวชายแดน ในการกวาดล้างกลุ่มฮามาสในกาซ่า อิสราเอลจะปรับสภาพสนามรบให้อ่อนกำลังลงทั้งในช่วงต้นและตลอดความขัดแย้งด้วยการส่งอพยพพลเรือนออกจากพื้นที่สู้รบ ตัดน้ำ อาหาร และไฟฟ้า และการโจมตีทางอากาศ จากนั้นส่งกำลังภาคพื้นเข้าไปในกาซ่า ทำการแบ่งแยกแล้วเอาชนะ ตัดขาดกาซ่าเหนือออกจากกาซ่ากลางและใต้ ตัดพื้นนอกเป็นส่วนย่อยแล้วโจมตีด้วยกำลังภาคพื้นสนับสนุนด้วยกำลังทางอากาศและทางเรือ ปิดล้อมและกระชับวงล้อมเป็นพื้นที่เพื่อกวาดล้างกลุ่มฮามาสและสถาปนาการควบคุมพื้นที่ทั้งหมด ทำลายผู้นำนักรบ และอุโมงค์ ด้วยยุทธโศปกรณ์นำสมัยทั้งโดรนตรวจการณ์และโจมตี และความช่วยเหลือจากแนวร่วม ได้แก่สหรัฐอเมริกาและพันธมิตร ทั้งทางการเงิน อาวุธ เทคโนโลยี และกำลังใจ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามใช้สงครามข้อมูลข่าวสารในการสร้างความชอบธรรมและลดผลกระทบทางมนุษยธรรมให้มากที่สุด

๕. ผลการดำเนินสงคราม

ผลการดำเนินสงครามถึงวันที่ ๑๐๐ (๑๕ ม.ค.๒๐๒๔) กลุ่มฮามาส ได้ปักหลักสู้ในเมืองอย่างกล้าหาญ โดยใช้การหลบซ่อนกับอาคารบ้านเรือน พลเรือนและฝูงชน และเครือข่ายอุโมงค์ในการเคลื่อนย้ายกำลัง สามารถสร้างความเสียหายต่อรถถังยานรบของอิสราเอลได้จำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ด้วยกำลังรบที่เทียบกันไม่ได้ทั้งจำนวนและคุณภาพ ทำให้อิสราเอลสามารถเข้ายึดพื้นที่และควบคุมกาซ่าเหนือได้ไม่ยาก สูญเสียกำลังพลจำนวนน้อย คาดว่าจะสามารถกวาดล้างกลุ่มฮามาสและศรัทธาสงครามในกาซ่าได้ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้เกือบทุกประการ หากไม่มีการแทรกแซงจากโลก อิสลามหรือแรงจากภายนอก คาดว่ากลุ่มฮามาสจะพ่ายแพ้แต่จะไม่หมดไปอย่างน้อยยุคอุดมการณ์ในการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์จะยังคงอยู่ และพร้อมที่จะมีกลุ่มหัวรุนแรงที่คล้ายกันกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่กลุ่มฟาตห์ จะได้กลับมาปกครองปาเลสไตน์โดยส่วนรวมในระหว่างนั้น

ซากปรักหักพังในเมืองคานยูนิสของกาซ่าใต้
จากการโจมตีทางอากาศของอิสราเอล

ที่มา : <https://aljazeera.com>

การดำเนินสงครามของอิสราเอลครั้งนี้ก่อให้เกิดวิกฤติมนุษยธรรมที่รุนแรงมาก การโจมตีนักบรรพชาวมัสที่แฝงตัวตามบ้านเรือนเอกชนและโรงพยาบาลในกาซ่า ทำให้ชาวกาซ่าล้มตายลงจำนวนกว่า ๒๐,๐๐๐ คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กประมาณ ๔,๐๐๐ คน และการที่อิสราเอลไม่อนุญาตให้อีกร์คบรรพเทาทูทุกซ์เข้ามาในพื้นที่กาซ่าซึ่งมีประชาชนประสบภัยจำนวน ๒.๓ ล้านคนในช่วงต้นสงคราม ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น พื้นที่ปลอดภัย บ้านที่พักพิง น้ำ อาหาร ยา และการสาธารณสุข เกิดโรคระบาด จนกระทั่งมีเสียงเรียกร้องของประชาคมโลกให้มีการหยุดยิงทางมนุษยธรรมและแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกา จึงมีการอนุญาตให้คาราวานมนุษยธรรมเข้ามาในเขตกาซ่าได้

วิกฤติมนุษยธรรมครั้งยิ่งใหญ่เมื่อชาวกาซ่ากว่า ๒ ล้านคน ต้องอพยพหนีสงคราม

ที่มา: <https://www.reuters.com>

ถึงแม้อิสราเอลจะประสบความสำเร็จในการพิสูจน์ว่ากลุ่มฮามาส ได้อาศัยบ้านเรือนและประชาชนชาวกาซ่าเป็นโล่มนุษย์จริง โดยแสดงให้เห็นว่ามีอาคารในกาซ่าหลายแห่งที่ถูกใช้ในทางทหาร และมีเครือข่ายอุโมงค์ที่นักรบฮามาสเตรียมการไว้ แต่อิสราเอลกลับต้องเข้าสู่การพิจารณาของศาลอาญาระหว่างประเทศ (ICJ) ในข้อหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) ผลการพิจารณายังไม่เป็นที่สิ้นสุด

๖. ความชอบธรรมทางในการเข้าสู่สงคราม (Jus Ad Bellum)

แนวคิดในปัจจุบันเกี่ยวกับการทำสงครามหรือความขัดแย้ง อาศัยหลักการสำคัญสองประการคือ ความชอบธรรมในการเข้าสู่สงคราม (Jus Ad Bellum: Right to Go to War) และความชอบธรรมในการกระทำระหว่างสงคราม (Jus In Bello: What is Right in War) เราจะพิจารณาประเด็นแรกคือ พิจารณาความชอบธรรมในการเข้าสู่สงคราม ซึ่งต้องปฏิบัติก่อนที่จะมีการประกาศสงคราม ประกอบด้วยสาระสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑) สาเหตุอันชอบธรรมที่จะเข้าทำสงคราม (Just Cause)

๒) มีอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายในการตัดสินใจเข้าสู่สงคราม (Lawful Authority)

๓) มีจุดมุ่งหมายที่ชอบธรรม (Just Intent) คือความมุ่งมั่นในการทำสงครามเพื่อที่จะนำมาซึ่งสันติภาพ ไม่ใช่เป็นการทำสงครามเพื่อล้างแค้น หรือเพื่อเกียรติศักดิ์ของผู้ร่วมสงคราม

๔) เป็นมาตรการสุดท้าย (Last Resort) เมื่อไม่มีวิถีทางใดที่ดีไปกว่าการลงโทษผู้รุกราน และ

๕) มีความหวังที่จะได้รับชัยชนะ (Reasonable Hope of Success) ไม่ฝืนสู้รบไปโดยไร้ประโยชน์และจะมีแต่ผลเสียติดตามมา ทั้งนี้ จะต้องมี การประกาศอย่างเป็นทางการ (Formal Declaration) ก่อนจะมีการ ใช้กำลังสู้และระบุดุประสงค์ไว้ด้วย

เมื่อวิเคราะห์ตามหลักการนี้จะพบว่า ในปฏิบัติการ Operation Al-Agsa Flood ฝ่ายฮามาสมีจุดอ่อนหลายประการ คือ ไม่ได้มีการประกาศเตือนว่าจะทำการสงคราม แต่ได้ประกาศและระบುವัตถุประสงค์ภายหลังการโจมตีแล้ว และไม่จำแนกพลเรือนออกจากพลรบ มีการเช่นฆ่าทำร้ายและลักพาตัวพลเรือนผู้บริสุทธิ์ สำหรับประการอื่นนั้น ทั้งเรื่องอำนาจตามกฎหมายในฐานะตัวแทนชาวปาเลสไตน์ที่มาจากการเลือกตั้ง จุดมุ่งหมายที่ขอธรรมในการเพื่อลงโทษต่อรัฐอิสราเอลและต้องการเห็นการแก้ไขต่อความอยุติธรรมที่เกิดขึ้น เป็นมาตรการสุดท้ายเมื่อการร้องเรียนในประเด็นต่างๆ ผ่านสื่อนานาชาติแล้วก็ยังไม่เคยได้รับการแก้ไขจากอิสราเอล ก่อให้เกิดความคับแค้นสิ้นหวัง และความหวังที่จะได้ชัยชนะคือการแก้ไขเหล่านั้นจากผลการโจมตี ต่างพอจะถกเถียงว่าเป็นไปตามข้อกำหนดในการเข้าสู่สงครามได้

สำหรับฝ่ายอิสราเอลนั้น เนื่องจากเป็นผู้ที่ป้องกันตนเองและตอบโต้จากการกระทำที่มองว่าปาเลสไตน์ไร้เหตุผลและส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของประชาชนและประเทศ ไม่อาจปล่อยไว้ได้อีกต่อไป จึงมีความชอบธรรมในทุกข้อที่กล่าวมา โดยได้ประกาศปฏิบัติการ Swords of Iron พร้อมระบுவัตถุประสงค์ ๓ ข้อ (ต่อมาเพิ่มเป็น ๔ ข้อ) อย่างเป็นทางการและเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้รับรู้กันทั่วโลก โดยรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งและอยู่ในอำนาจในขณะนั้น อิสราเอลมองว่าเป็นมาตรการสุดท้าย เนื่องจากได้เคยแสดงความจริงใจในการแสวงหาสันติภาพด้วยการถอนกำลังออกจากกาซ่า เพื่อให้ชาวปาเลสไตน์ปกครองตนเองในปี ๒๐๐๕ ตลอดจนลงนามในข้อตกลงสันติภาพ Oslo Accord ในปี ๑๙๙๓ มาแล้ว แต่เมื่อกลุ่มฮามาสเข้ามามีอำนาจในกาซ่ากลับทำการโจมตีก่อการร้ายต่ออิสราเอลตลอดมาหลายครั้งโดยเพิ่มความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งล่าสุดความรุนแรงพุ่งสูงขึ้นเป็นประวัติศาสตร์ ทำให้อิสราเอลไม่สามารถยอมรับการคงอยู่ของกลุ่มฮามาสได้อีกต่อไป และด้วยกำลังรบและยุทธโศภกรณ์ที่เหนือกว่าอิสราเอลเชื่อว่าในทางการทหารแล้วสามารถปฏิบัติการครั้งนี้ได้สำเร็จ

๗. ความชอบธรรมในการดำเนินสงคราม (Jus In Bello)

เราจะพิจารณาประเด็นที่สอง คือแนวการปฏิบัติตนในระหว่างภาวะสงครามหรือเป็นแนวทางจริยธรรมในช่วงสงคราม ประกอบด้วยสาระสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑) Discrimination การจำแนกพลรบออกจากพลเรือน จะต้องโจมตีเฉพาะพลรบและเป้าหมายทางทหาร หลีกเลี่ยงความรุนแรงที่โหดร้ายป่าเถื่อนและไม่เป็นธรรมทั้งต่อพลรบและพลเรือนของฝ่ายตรงข้าม

๒) Proportionality ความได้สัดส่วน หมายถึงจะต้องใช้กำลังที่พอสมควรในการบรรลุเป้าหมายเพื่อให้สงครามยุติลงหรือยุติความรุนแรงลงเท่านั้น

๓) ความจำเป็นทางทหาร กล่าวคือการโจมตีหรือการกระทำทางทหารต้องมีเจตนาเพื่อต้องการชัยชนะเหนือคู่ต่อสู้ และจะต้องโจมตีเป้าหมายทางทหารโดยชอบธรรมเท่านั้น การทำร้ายต่อพลเรือนหรือทรัพย์สินของพลเรือนต้องได้สัดส่วนและไม่เกินสัดส่วนในแง่ของประโยชน์ทางตรงและเป็นรูปธรรมที่คาดได้ หลักการนี้คือการจำกัดการเสียชีวิตและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นมากเกินไปและไม่จำเป็น ทรัพย์สินของคู่สงครามต้องไม่ถูกทำลายให้ได้รับความเสียหายมากเกินไปจนความจำเป็นด้วย

๔) การปฏิบัติต่อเชลยศึก กล่าวคือ เชลยศึกที่ยอมแพ้หรือถูกจับกุมตัวได้จะต้องไม่ถูกคุกคามอันตรายและไม่ทรมานหรือปฏิบัติอย่างไม่ชอบตามอำเภอใจ เชลยศึกต้องได้รับการปฏิบัติอย่างดีและมีเกียรติ

สำหรับประเด็นนี้ ฝ่ายอิสราเอลนั้นว่าได้ปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้เกือบทั้งหมด โดยมีข้อถกเถียงประเด็นเดียว คือการโจมตีกลุ่มฮามาสที่ใช้อาคารบ้านเรือนและสาธารณสุขสถานโดยการทิ้งระเบิดหรืออาวุธไม่เลือกเป้าหมายก่อให้เกิดความสูญเสียต่อพลเรือนอย่างมากนั้นถือว่าได้สัดส่วนหรือไม่หรือถือเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ สำหรับกลุ่มฮามาสนั้นได้ละเมิดหลักการสำคัญ คือไม่จำแนกพลรบออกจากพลเรือน ได้เช่นฆ่าพลเรือนอิสราเอล

และแรงงานต่างชาติ เผาทำลายทรัพย์สิน และจับคนเหล่านั้นมาเป็นตัวประกัน ซึ่งผิดหลักการสงครามนี้อย่างสิ้นเชิง

๘. ปฏิกริยาของโลกอาหรับและโลกมุสลิม

โลกอาหรับในภาพรวม (Arab League) และโลกมุสลิม แม้ไม่ได้เห็นด้วยกับการโจมตีครั้งใหม่ของฮามาสเสียทีเดียว แต่อย่างน้อยในฐานะที่เป็นทั้งชาวอาหรับด้วยกัน หรือเป็นชาวมุสลิมด้วยกัน ต่างรู้สึกเข้าใจและเห็นใจความคับแค้นของชาวปาเลสไตน์ต่อการกระทำของอิสราเอลในรอบ ๘๐ ปีที่ผ่านมา ในส่วนของประชาชนในโลกอาหรับและโลกมุสลิมแทบจะสนับสนุนฝ่ายปาเลสไตน์โดยอัตโนมัติ และออกมาร่วมประท้วง หรือชุมนุมแสดงออกทางการเมือง ทั้งในตะวันออกกลางเอง หรือแม้กระทั่งในยุโรปและประเทศต่าง ๆ รอบโลก ที่เห็นได้ชัดคือในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งมีชาวมุสลิมและชาวปาเลสไตน์พลัดถิ่นออกมาชุมนุมเรือนแสนสำหรับรัฐบาลของโลกอาหรับและโลกมุสลิม แม้จะแสดงการคัดค้านหรือประณามการก่อวิกฤติทางมนุษยธรรมครั้งใหญ่นี้ และให้การสนับสนุนปาเลสไตน์ทางด้านการเมืองและการเงิน แต่ไม่มีรัฐบาลใดที่แสดงความประสงค์จะเข้าร่วมความขัดแย้งด้วยอาวุธ ซึ่งต่างจากสงครามทั้ง ๖ ครั้งระหว่างอิสราเอลและโลกอาหรับ ซึ่งมีชาติอาหรับเข้าร่วมสงครามฝ่ายปาเลสไตน์เพื่อร่วมกันกำจัดอิสราเอลออกไปจากดินแดนปาเลสไตน์สำหรับชาติที่มีการแสดงออกทางการเมืองอย่างโดดเด่นในสงครามครั้งนี้มี ๖ ชาติ และ ๑ กลุ่ม ดังนี้

▶ **ซาอุดีอาระเบีย** ได้ชะลอการลงนามฟื้นความสัมพันธ์ทางการทูตกับอิสราเอล ตามแผน (Abraham Accords) ที่สหรัฐอเมริกาสนับสนุน ซึ่งได้ทำให้บาห์เรน และสหรัฐอาหรับเอมิเรต ลงนามฟื้นฟูความสัมพันธ์กับอิสราเอลมาก่อนหน้านั้นแล้ว แต่กล่าวว่าแผนการนี้ยังเป็นไปได้หากอิสราเอลยินยอมให้มีการจัดตั้งรัฐปาเลสไตน์ ก่อนหน้านี้อาบูดีอาบีบีเคยกล่าวในการประชุม Arab League คอบ OIC ว่าซาอุดีอาระเบียจะทำให้อิสราเอลต้องรับผิดชอบต่อการโจมตีที่สร้างความสูญเสียต่อชาวคาซออย่างสูงไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

▶ **กาตาร์และบาห์เรน** ให้การสนับสนุนทางการเงินต่อปาเลสไตน์เป็นประจำทุกปี กาตาร์ยังให้กลุ่มฮามาสจัดตั้งสำนักงานใหญ่ในประเทศพร้อมให้การสนับสนุนในการเจรจาเพื่อหยุดยิงหรือแลกเปลี่ยนตัวประกัน

▶ **อียิปต์กับจอร์แดน** ได้ลงนามสงบศึกและเจริญความสัมพันธ์ทางการทูตกับอิสราเอลมาตั้งแต่ครั้งสิ้นสุดสงครามระหว่างกัน สำหรับอียิปต์ได้คงบทบาทให้การสนับสนุนปาเลสไตน์ทางด้วยจิตใจ แต่จะไม่ยอมเปิดพรมแดนเพื่อให้ชาวปาเลสไตน์หนีภัยสงครามเข้ามาพักพิงในประเทศตน โดยอ้างว่าเพราะมีผู้ลี้ภัยสงครามปาเลสไตน์ครวก่อนอยู่แล้วถึง ๒ ล้านคนเศษ และผู้ลี้ภัยเหล่านี้นำเอาการก่อการร้ายและความไม่สงบเข้ามาในอียิปต์ด้วย แต่มีนักวิเคราะห์ได้ประเมินว่าการที่อียิปต์ไม่ยอมรับผู้ลี้ภัยที่หนีตายออกมาจากพื้นที่สู้รบในกาซ่า เพราะไม่ต้องการให้คนปาเลสไตน์ออกจากกาซ่าจนหมดสิ้น ทำให้แผ่นดินว่างเปล่าและอาจตกเป็นของอิสราเอลได้โดยง่าย ในความขัดแย้งครั้งนี้ อียิปต์ได้ประณามการก่อความรุนแรงต่อพลเรือนของอิสราเอล และรับบทบาทร่วมกับกาตาร์และสหรัฐอเมริกาในการเจรจาเพื่อให้มีการหยุดยิงทางมนุษยธรรมและการแลกเปลี่ยนตัวประกัน จอร์แดนก็มีลักษณะคล้ายอียิปต์ คือมีผู้ลี้ภัยจากปาเลสไตน์อยู่ตามชายแดนถึง ๕ ล้านคนอยู่แล้ว จึงไม่เปิดพรมแดนให้ชาวปาเลสไตน์ลี้ภัยเข้ามาได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติจอร์แดนอนุญาตให้ชาวปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์ข้ามมา

ทำงานในจอร์แดนแล้วกลับไปตอนเย็นได้ ส่วนชาวกาซ่าเนื่องจากไม่มีแผ่นดินติดกับจอร์แดนจึงไม่สามารถหนีภัยสงครามเข้าไปยังจอร์แดนได้

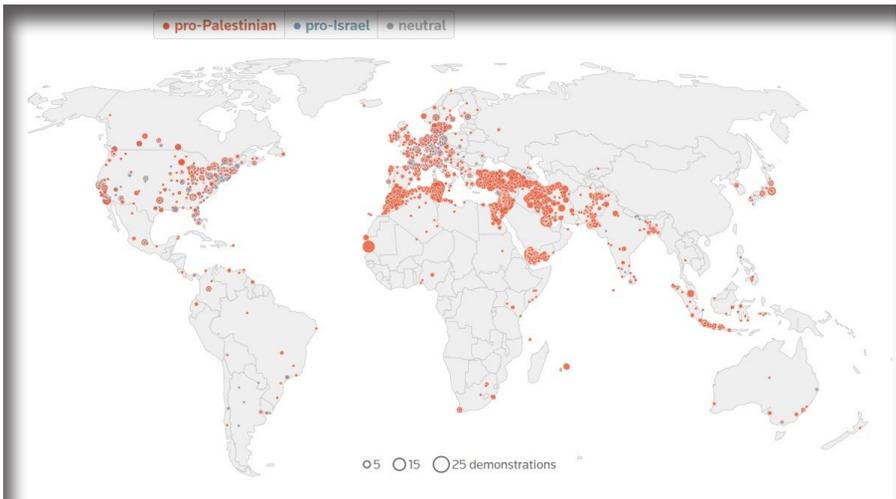
▶ **กลุ่มฮูตี เฮซบอลเลาะห์ และกลุ่มนักรบอิสลามในซีเรีย** ในนาม **Axis of Resistance** ย่อมมองว่าการโจมตีต่อชาวอาหรับด้วยกันในดินแดนปาเลสไตน์ที่เป็นของชาวอาหรับในประวัติศาสตร์อันไกลไม่ชอบธรรมและประกาศสนับสนุนชาวปาเลสไตน์และจะโจมตีอิสราเอลจนกว่าอิสราเอลจะยุติการโจมตีฮามาสและกระทำร้ายต่อชาวกาซ่า เป็นกลุ่มเดียวที่เข้าร่วมความขัดแย้งด้วยอาวุธโดยตรง ด้วยการโจมตีจากระยะไกล เช่น ปืนใหญ่จรวด ซีปนาวุธ และโดรนโจมตีทิ้งระเบิด แต่ศักยภาพของกลุ่มก็ยังไม่มากพอที่จะทำให้อิสราเอลเกิดปัญหาต้องแบ่งแยกกำลังจนกระทบการปฏิบัติการในกาซ่า ทั้งนี้ด้วยศักยภาพในการรบและการป้องกันตัวเองของอิสราเอลที่สูงมาก รวมทั้งการช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อมของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรชาติยุโรป ตลอดจนการขาดความชอบธรรมของกลุ่มฮามาสในบางประเด็น ทำให้แม้แต่ชาติอาหรับเอง เช่น บาห์เรน ก็ยังต้องช่วยเหลืออิสราเอลและสหรัฐอเมริกาทางอ้อม ด้วยการร่วมจัดตั้งกองเรือคุ้มครองเสรีภาพในการเดินเรือในบริเวณทะเลแดง เป็นต้น

สุดท้ายแล้ว นอกจากกลุ่มนักรบอิสลามที่ทำการต่อสู้ด้วยอาวุธกลับไม่มีตัวแสดงระดับรัฐใดที่แสดงความประสงค์จะเข้าไปช่วยเหลือฝ่ายปาเลสไตน์ด้วยอาวุธ หรือแม้แต่จะสนับสนุนทางอ้อมด้วยการลงโทษทางเศรษฐกิจต่ออิสราเอล สหรัฐอเมริกา และพันธมิตร ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าผลประโยชน์ของการเข้าไปช่วยเหลือปาเลสไตน์มีส่วนเสียมากกว่าส่วนได้และไม่คุ้มค่าในการดำเนินการ ทุกประเทศจึงใช้เพียงอิทธิพลจากการมีผลประโยชน์ร่วมกันและความสัมพันธ์ในการกดดันให้สหรัฐอเมริกาหาทางให้มีการหยุดยิง และให้อิสราเอลยอมแก้ไขปัญหาคือการยินยอมให้มีรัฐปาเลสไตน์เท่านั้น

๙. ปฏิกริยาของมหาอำนาจและประชาคมโลก

สหรัฐอเมริกาและพันธมิตร เมื่อเริ่มสงครามถือว่าฝ่ายฮามาสเป็นผู้ขาดความชอบธรรมในการโจมตีอิสราเอล และอิสราเอลย่อมมีสิทธิในการป้องกันตนเอง โดยสหรัฐอเมริกาได้แสดงเจตนาที่จะอยู่เคียงข้างอิสราเอลตลอดไป แต่เมื่อสงครามดำเนินไป การโจมตีของอิสราเอลเพื่อทำลายศักยภาพสงครามของฮามาส ทำให้อิสราเอลต้องโจมตีเป้าหมายทางพลเรือน เช่น โรงพยาบาล ค่ายผู้ลี้ภัย โรงเรียน มัสยิด สนามเด็กเล่น บ้านเรือนประชาชน ที่หนาแน่นทุกแห่งในกาซ่า โดยอ้างว่ากลุ่มฮามาสได้ใช้เป็นสถานที่ในการรบ เช่น ฐานบัญชาการ ที่ประชุมหารือ สถานีตรวจการณ์ คลังอาวุธ ผลกระทบคือการโจมตีทางอากาศและทางปืนเรือ แม้จะแม่นยำกำหนดจุดตกของระเบิดได้ แต่ไม่สามารถแยกพลรบออกจากพลเรือนได้ ทำให้มีชาวกาซ่าเสียชีวิตสูงถึง ๒๐,๐๐๐ คนโดยประมาณ ในจำนวนนี้หนึ่งในสามเป็นเด็ก นับเป็นยอดการสูญเสียชีวิตที่สูงที่สุดในความขัดแย้งทุกครั้งที่ผ่านมาระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ ซึ่งเคยมียอดสูงสุดเพียงหลักพันคนเท่านั้น

ประชาคมโลกส่วนมากแสดงความเห็นใจต่อชาวปาเลสไตน์

สำหรับประชาคมโลก ในตอนต้นสงคราม ชาติต่างๆ ส่วนมาก
ประณามการโจมตีอิสราเอล การสังหารประชาชนในอิสราเอลและเผาบ้านเรือน
อย่างโหดเหี้ยม และการลักพาตัวชาวอิสราเอลและแรงงานต่างชาติไปโดย
ไร้ความชอบธรรม ชัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการขัดกันด้วย
อาวุธ และเข้าใจได้ที่อิสราเอลจำเป็นต้องใช้กำลังป้องกันตนเองด้วยการ
ส่งกำลังภาคพื้นเข้าไปกวาดล้างในฉนวนกาซ่า อย่างไรก็ตามไม่นานนักโลก
ก็ได้เห็นปฏิบัติการที่รุนแรงและโหดร้ายของอิสราเอลต่อประชาชนชาวกาซ่า
ที่หมิ่นเหม่ต่อหลักการทางมนุษยธรรม แม้คำกล่าวอ้างของอิสราเอลว่ามี
ความจำเป็นต้องโจมตีเป้าหมายของกลุ่มฮามาสซึ่งแฝงตัวอยู่ในบ้านเรือน
ของประชาชนและสามารถพิสูจน์ได้ว่ากลุ่มฮามาสตั้งใจที่จะใช้ประชาชน
เป็นโล่มนุษย์ตั้งแต่นั้น แต่ความสูญเสียอย่างหนักต่อพลเรือนกาซ่าได้ทำให้
ประชาคมโลกต่างมีความเห็นที่เหนือกว่ากฎหมายใดๆ จะบัญญัติได้ คือ
ความชอบธรรมในภาพรวมว่า ไม่ควรมีการฆ่าฟันประชาชนพลเมืองของโลก
ในนามความจำเป็นทางการเมืองมากมายขนาดนี้ ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใด
ก็ตาม ความรู้สึกเข้าใจและเห็นใจในความทุกข์ยากของชาวปาเลสไตน์ที่
ถูกกระทำร้ายมาตลอดเวลาหลายทศวรรษ และสภาพที่ไม่สามารถเลือก
ชะตากรรมได้เลยในสงครามครั้งนี้ สร้างความรู้สึกอนาถใจให้กับประชาคมโลก
จนกระทั่งมีการลงมติในที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติ (General
Assembly) ถึงสองครั้ง โดยครั้งที่ ๑ มีชาติที่เรียกร้องให้มีการหยุดยิงเพื่อ
การมนุษยธรรม (Humanitarian Ceasefire) ทั้งหมด ๑๒๐ ชาติ จาก ๑๘๖ ประเทศ
แต่เมื่อสงครามดำเนินไปรุนแรงมากขึ้น ยอดพลเรือนที่สูญเสียโดยเฉพาะเด็ก
พุ่งสูงขึ้น เสี่ยงสนับสนุนในการลงมติครั้งที่ ๒ ก็ท่วมทันถึง ๑๕๓ ชาติ
แทบจะเรียกได้ว่าชาวโลกมีฉันทามติร่วมกันว่าสงครามครั้งนี้ต้องยุติโดยเร็ว

ในการนี้ แม้แต่สหรัฐอเมริกาเองและประชาคมยุโรป ก็มีท่าทีที่
เปลี่ยนไปโดยหันมากดดันให้อิสราเอลลดระดับความรุนแรงในการปฏิบัติลง
และสนับสนุนการแก้ปัญหาปาเลสไตน์ในระยะยาว เช่นเดียวกับจีนและ

รัสเซียนั้น ที่ได้ประกาศจุดยืนที่อยากจะเห็นทุกฝ่ายหยุดยิงและเจรจาทหาทางออกโดยสันติ ตลอดจนให้มีการแก้ปัญหาระยะยาวด้วยการจัดตั้งรัฐบาลเลสเตอร์เคียงข้างรัฐอิสราเอล (Two-State Solution) มาตั้งแต่ต้น

๑๐. บทเรียนและมุมมองทางยุทธศาสตร์

➔ รากฐานมาจากความคับแค้นใจ

ความคับแค้นใจที่ทำให้ใจได้ยากของชาวปาเลสไตน์ คือความรู้สึกว่าถูกแย่งชิงดินแดนปาเลสไตน์โดยชาวยิวทั้งที่เคยเป็นของชาวอาหรับทั้งแผ่นดินก็ว่าได้ เรื่องนี้ทำให้ชาวปาเลสไตน์บางกลุ่มเช่นฮามาส ไม่ยอมรับการมีอยู่ของรัฐอิสราเอลและพยายามจะกำจัดอิสราเอลออกไปจากปาเลสไตน์ แต่ถ้าฟังความคับแค้นนี้ว่าจะสามารถสะสางได้เมื่อดูจากท่าทีของชาติอาหรับทั้งหลายที่กลายเป็นศัตรูมาเป็นกลางหรือเป็นมิตรกับอิสราเอลแล้ว หลายประเทศ แม้ปาเลสไตน์ได้ลงนามในข้อตกลงสันติภาพกับอิสราเอลมาแล้ว แต่ชาวปาเลสไตน์ก็ยังคงรู้สึกถูกกดขี่ข่มเหงจากการที่อิสราเอลปิดล้อมกาซ่าและควบคุมเวสต์แบงก์จนไม่สามารถจะพัฒนาอะไรได้ จากการที่ชาวอิสราเอลรุกคืบมาตั้งนิคมแย่งยึดดินแดนในเวสต์แบงก์ไปมากกว่าครึ่ง จนมีคำกล่าวที่ว่า “ปาเลสไตน์ได้สันติภาพ แต่อิสราเอลได้แผ่นดิน” จากการปิดกั้นเสรีภาพในการประท้วงในกาซ่าแล้วจับกุมชาวกาซ่าไปคุมขังทำทรมานนอกกฎหมาย และจากการกระทำดูหมิ่นมัสยิดอัลอักซอในกรุงเยรูซาเล็ม ตลอดจนถึงกีดกันชาวปาเลสไตน์ไม่ให้เข้าไปสักการะได้สะดวกสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ชาวปาเลสไตน์บางส่วนลุกขึ้นสู้มาตลอด และส่วนที่เหลือก็ให้การสนับสนุนหรือเห็นด้วย

➔ ความผิดพลาดทางยุทธศาสตร์ของอิสราเอล

“ถ้าเราปิดล้อมศัตรูไว้โดยไม่เปิดช่องหรือหนทางถอย เขาจะสู้จนตัวตาย”
พิชัยสงครามซุนวู

ประสบการณ์การก่อความรุนแรงต่อกันมาตั้งแต่ต้น ทำให้อิสราเอลมีความเชื่อและแนวคิดที่ไม่สามารถจะไวใจหรือเจรจากับชาวปาเลสไตน์ได้นอกจากจะใช้กำลังที่เหนือกว่าเท่านั้น ทำให้อิสราเอลเลือกยุทธศาสตร์การปิดล้อมปาเลสไตน์ในทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้ปาเลสไตน์เข้มแข็งจนเป็นภัยได้ เช่น ชัดขวางไม่ให้เกิดรัฐปาเลสไตน์ และปิดล้อมทางบกและทางทะเลไม่ให้มีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าโดยเสรี ทั้งนี้เพราะอิสราเอลยังไม่สามารถมั่นใจได้ว่าปาเลสไตน์และโลกอาหรับจะยอมล้มเลิกความคิดที่จะโจมตีหรือกำจัดอิสราเอลออกไปจากดินแดนปาเลสไตน์ รู้สึกจำเป็นจะต้องควบคุมไม่ให้ว่าที่รัฐปาเลสไตน์เกิดขึ้นหรือเติบโตเจริญรุ่งเรืองจนเป็นภัยได้ จึงดำเนินนโยบายปิดล้อมการเข้าออกของเงินตรา ทุน และทรัพยากรทุกชนิดในเขตกาซ่าและเวสต์แบงก์อย่างแน่นหนา ทำให้ปาเลสไตน์ขาดทรัพยากรทุกสิ่งทุกอย่างแม้แต่ปัจจัยพื้นฐาน ต้องอยู่อย่างแร้นแค้นสิ้นหวัง ยิ่งเมื่อถูกใช้กำลังกดขี่ข่มขู่การปิดล้อมครั้งแล้วครั้งเล่า ชาวปาเลสไตน์รุ่นใหม่จึงเติบโตมาด้วยความเกลียดแค้นชิงชัง ซึ่งนั่นก็นำมาซึ่งความขัดแย้งไม่จบสิ้นเป็นที่มาของการโจมตีอย่างต่อเนื่องของชาวปาเลสไตน์ และการสนับสนุนของกลุ่มนักรบอิสลามและโลกอาหรับที่มีความรู้สึกร่วมในความไม่ยุติธรรมต่อคนร่วมเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งในมุมมองหนึ่งก็เท่ากับว่าอิสราเอลสร้างภัยของตนเองขึ้นมาด้วยยุทธศาสตร์การปิดล้อมนี้ด้วยเช่นกัน

➔ ความผิดพลาดทางยุทธวิธีของกลุ่มฮามาส

ความจนตรอกทำให้ชาวปาเลสไตน์แม้ไม่มีอะไรจะสู้ก็ต้องสู้หรือไม่ก็อยู่อย่างคับแค้น กลุ่มฮามาสจึงไม่สามารถเลือกหนทางอื่นได้นอกจากต้องสู้ทั้งที่สู้ไม่ได้ การยิงถล่มด้วยจรวดและเช่นฆ่าสังหารชาวอิสราเอลและแรงงานต่างชาติในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๐๒๓ จึงเกิดขึ้น สิ่งหนึ่งที่กลุ่มฮามาสคาดไม่ถึงก็คือ อิสราเอลจะตอบโต้อย่างรุนแรงถึงขั้นการรบแตกหักเพื่อกวาดล้างกลุ่มฮามาสให้หมดสิ้นไป ต่างไปจากความขัดแย้งครั้งก่อน ๆ ที่จะจบด้วยการถอนกำลังออกไปในไม่ช้า ความผิดพลาดในการคำนวณทาง

ยุทธศาสตร์นี้มีผลเป็นการทำลายกลุ่มฮามาส และทำลายบ้านเมืองในกาซ่าให้ย่อยยับลงไปแทบทุกหลังคาเรือน ทั้งนี้เพราะกลุ่มฮามาสเองก็ไม่ได้คำนึงถึงความคับแค้นใจของอิสราเอล ที่ต้องตกอยู่ในวงล้อมของชาติอาหรับที่เป็นศัตรูไม่มีหนทางถอยหรือหนี และต้องอยู่อย่างหวาดระแวงว่าจะเกิดสงครามเพื่อกำจัดอิสราเอลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นในมุมมองของอิสราเอลเมื่อเผชิญกับการโจมตีของกลุ่มฮามาสที่หนักขึ้นทุกวันและมีอัตราเร่งที่สูงจนน่าตกใจ จึงจำเป็นต้องกำจัดภัยให้หมดสิ้นไปในครั้งนี้

➔ In War, the Result is Never Final

ข้อสังเกตโดย Carl Von Clausewitz อัจฉริยะการสงครามในยุค نابโพลีเลียนนี้ ชี้ว่าผลของสงครามอาจไม่จบในครั้งนั้น เพราะผู้แพ้อาจมองว่าเป็นแค่ภาวะจำยอมชั่วคราวและยอมลุกขึ้นมาพลิกประวัติศาสตร์ได้ในวันข้างหน้า ในสงครามยุคใหม่ที่มีข้อกำหนดทางมนุษยธรรมอันเข้มงวดที่ห้ามการประหารชีวิตแบบฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือการตอบโต้แก้แค้น ยิ่งทำให้ฝ่ายปาเลสไตน์ที่ดูเหมือนพ่ายแพ้ในวันนี้ สามารถที่จะฟื้นตัวหรืออุดมการณ์ในวันข้างหน้าได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีโลกอาหรับที่ส่งเสริมสนับสนุนอยู่รอบข้างเช่นนี้

แม้อิสราเอลน่าจะสามารถเอาชนะกลุ่มฮามาสได้ไม่ยากและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ยุทธศาสตร์การใช้กำลังเพื่อทำลายความมุ่งมั่นที่จะเรียกร้องความชอบธรรมของชาวปาเลสไตน์นั้นอาจผิดพลาดและให้ผลตรงกันข้าม ยุทธศาสตร์ของอิสราเอลในการเอาชนะกลุ่มฮามาสนั้น อยู่บนรากฐานการใช้กำลังรบและอำนาจที่เหนือกว่าทำลายผู้นำและกำลังรบของฝ่ายตรงข้ามให้หมดไป トラบไคที่ความคับแค้นของชาวปาเลสไตน์ยังไม่ได้รับการเหลียวแลจากอิสราเอลและมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา การเช่นฆ่าชาวปาเลสไตน์ให้ยอมแพ้อาจให้ผลเพียงชั่วคราวเท่านั้น จนกว่าเยาวชนรุ่นใหม่และสงครามครั้งใหม่จะอุบัติขึ้น ต่อให้กลุ่มฮามาสล่มลงไปเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ในปาเลสไตน์กลุ่มหัวรุนแรงเช่นฮามาสก็อาจได้กลับมาอีก

และเยาวชนรุ่นใหม่ที่เกิดโตมากับภาพสงครามและการถูกกดขี่ข่มเหงอย่างไม่ยุติธรรมในมุมมองของเขา ก็จะจับอาวุธลุกขึ้นสู้ต่อไปไม่จบสิ้น

➔ Losing the Battle to Win the War?

ในโลกสมัยใหม่ ผู้ชอบธรรมจะได้รับการปกป้องใช่หรือไม่? โลกได้ก้าวมาไกลมากแล้วนับแต่ยุคที่สงครามสามารถฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ศัตรูตามอำเภอใจเพื่อไม่ให้กลับมาแก้แค้นอีกได้ มาสู่แนวทางการแก้ปัญหาด้วยองค์กรกลางของโลก เช่น สหประชาชาติ (United Nations) ซึ่งห้ามการรุกรานกันของรัฐต่างๆ ในโลกโดยปราศจากความชอบธรรม โดยมีกลไกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UN Security Council) ซึ่งมีอำนาจในการมีมติให้ลงโทษรัฐที่กระทำผิดหรือปฏิบัติการบีบบังคับเพื่อให้เกิดสันติภาพ สำหรับในความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ครั้งนี้ UNSC ไม่สามารถจะมีมติที่ทำให้เกิดสันติภาพได้ แต่บทบาทของสมัชชาใหญ่ (General Assembly) กลับโดดเด่นขึ้นในฐานะเสียงของประชาคมโลก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ซึ่งหันมาสนับสนุนการแก้ปัญหาด้วย Two-State Solution และการจัดทำมาตรการระยะยาวเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งขึ้นอีก ซึ่งน่าจะรวมถึงแนวคิดในการคืนดินแดนต่างๆ ให้กับชาวปาเลสไตน์ ย้อนกลับไปสู่เขตแดนที่สหประชาชาติกำหนดในปี ๑๙๔๗ ก็เป็นไปได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น คำถามที่ชวนคิดก็คือ “สุดท้ายใครชนะ?” ฮามาสนั้นจะพ่ายแพ้ในการรบอย่างแน่นอน ส่วนอิสราเอลก็จะสามารถควบคุมกาซ่าไว้ได้เมื่อสิ้นสุดสงคราม แต่ปัญหาปาเลสไตน์ได้กลับมาสู่ไฟกัศของโลกอีกครั้งหนึ่ง และกระแสนิยมติโลกในการแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหาเริ่มได้รับการพูดถึง ซึ่งนั่นอาจนำไปสู่การจัดตั้งรัฐปาเลสไตน์พร้อมดินแดนที่ควรจะเป็นในอนาคตอันใกล้ พร้อมการจัดตั้งกลไกรักษาสันติภาพระหว่างรัฐคู่ขัดแย้งทั้งสองนี้ที่นานาชาติจะมีส่วนร่วม

UNSC ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาปาเลสไตน์ได้ ในขณะที่สมัชชาใหญ่มีมติท่วมท้นให้หยุดยิง

ที่มา : <https://www.nst.com.my>

จะด้วยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม แต่ปัญหาปาเลสไตน์ที่ค้างคาาม่าเกือบทศวรรษ ดูเหมือนจะได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังก็ในความขัดแย้งครั้งนี้ โดยฝีมือกลุ่มฮามาส แม้จะดูเหมือนว่าเมื่อเริ่มต้นสงครามไม่มีทีท่าเลยว่าชาวปาเลสไตน์จะสามารถแก้ไขปัญหาคาาม่าไม่ยุติธรรมและจัดตั้งรัฐของตนเองขึ้นมาได้ ท่ามกลางการคัดค้านอย่างรุนแรงของอิสราเอลและสหรัฐอเมริกา แต่เมื่อสงครามดำเนินไป กลายเป็นว่าความผิดพลาดของฮามาสที่เปิดการโจมตีโดยปราศจากความชอบธรรมในปฏิบัติการ กลับสามารถทำให้อิสราเอลดูเหมือนจะถูกบีบให้ต้องลงมือก่อวิกฤติทางมนุษยธรรมต่อชาวกาซ่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอาจนำไปสู่สิ่งที่กลุ่มฮามาสฝันได้แต่คาดไปไม่ถึง คือการจัดตั้งรัฐปาเลสไตน์ได้ ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นชัยชนะของกลุ่มฮามาสในที่สุด

ในอีกมุมมองหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ทั้งอิสราเอลและปาเลสไตน์ชนะ และต่างก็ได้สิ่งที่ตนต้องการเป็นส่วนมากคือสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองที่จะตามมา ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น กลุ่มฮามาสก็จะสามารถจารึกชื่อไว้ในประวัติศาสตร์ของนักรบอิสลาม ว่าเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อให้ชาวปาเลสไตน์ มีที่ยืนในเวทีโลกได้สำเร็จ

บรรณานุกรม

- Bhandari, Aditi. Et al. 2023. Reuters. What we know about Israel's invasion of Gaza so far. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.reuters.com/graphics/ISRAEL-PALESTINIANS/MAPS/movajdladpa/#mapping-israels-ground-invasion-of-gaza> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๗)
- Baroud, Ramzy. 2023. Arab News. The roots and hidden meanings of 'Al-Aqsa Flood' [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.arabnews.com/node/๒๓๘๘๒๐๖> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๖)
- Britannica. 2024. History of Israel. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.britannica.com/place/Israel/History> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๗)
- International Institute for Counter-Terrorism. 2024. Operation "Swords of Iron". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://ict.org.il/operation-iron-swords/> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๖)
- Center for Preventive Action. 2024. Israeli-Palestinian Conflict [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/israeli-palestinian-conflict> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๖)

- France24. 2024. EU presses Israel on two-state solution after Gaza war. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.france24.com/en/live-news/20240122-eu-presses-israel-on-two-state-solution-after-war-in-gaza> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๗)
- Gençtürk, Ahmet. 2024. Anadolu Agency. Parliamentary Assembly of Council of Europe highlights staggering number of civilian casualties in Gaza. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/parliamentary-assembly-of-council-of-europe-highlights-staggering-number-of-civilian-casualties-in-gaza/3116857> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๗)
- Haboush, Mustafa. Et al. 2024. Anadolu Agency. Hamas releases report clarifying Operation Al-Aqsa Flood. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/hamas-releases-report-clarifying-operation-al-aqsa-flood/๓๑๑๕๐๙๙> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๗)
- Politics Today. 2024. What is the Significance of Hamas's Al-Aqsa Flood Operation? [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://politicstoday.org/significance-of-hamas-al-aqsa-flood-operation/> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๖)
- Zafra, Mariano. Et al. 2023. Reuters. The destruction of Gaza. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.reuters.com/graphics/ISRAEL-PALESTINIANS/MAPS/zjvqedgdjvx/> (๒๔ ม.ค.๒๕๖๗)
-